

Tibetaner i Negev- öknen i Israel

TEXT: KATRIN GOLDSTEIN-KYAGA

DET ÄR EN ovanlig syn att se en tibetan stå och klippa gräsmattan i en kibbutz inte långt från Eilat i sydspetsen av Israel. Det är 35 grader i skuggan – och än är det bara maj. Det blir snart ändå varmare. Jag undrar hur en tibetan står ut mitt i öknen i Israel. Han har hatt och en hjälm-mossa av ylle för att skydda ansiktet och huvudet mot solen.

– Det går bra, säger Lhakpa. Jag har vuxit upp i Indien, så jag är van vid hettan.

Lhakpa kommer från Dharamsala och tillhör den grupp på 48 tibetanska flyktingar som just nu utbildar sig i jordbruk på kibbutzen Yotvata i Israel. Många i gruppen kommer från tibetanska bosättningar i södra Indien. På Yotvata-kibbutzen har man specialiserat sig på att odla under svåra förhållanden.

Det finns de av tibetanerna som helst vill fortsätta till väst, men många av dem har ett genuint intresse och engagemang för jordbruket. Några av dem planerar att starta en bosättning i Ladakh, när de kommer tillbaka. Den tibetanska exilregeringen är mycket intresserad av projektet. Dels hoppas man att de som utbildar sig i Israel skall bli till nytta för de tibetanska bosättningarna i södra Indien. Dels tänker man på behovet av kunskap i jordbruk i ett framtida fritt Tibet.

Förutom dadlar, odlas mango, vitlök, lök, potatis, djurfoder och pumpor på kibbutzen. Dessutom producerar man mejeriprodukter – en dyr vara i Israel. Det finns också en restaurang och en affär med kibbutzens produkter för resande som passerar.

Nancy Reich, som ansvarar för projektet med tibetanerna berättar att folk trodde att de var galna när de bestämde sig för att börja producera mjölk mitt i öknen.

– Det har gått bra, men korna måste duschas fem gånger om dagen. Annars minskar deras mjölkproduktion.

– Men hur kan ni få tillräckligt med vatten till att duscha kor här i öknen? undrar jag.

– Vi har borrar efter vatten och hittade

Lhakpa utbildar sig i jordbruk på kibbutzen Yotvata i Israel. Katrin besökte honom.

det på 650 meters djup. Och så använder vi avfallsvatten för dadelodlingarna. Det kan man inte använda för odlingar av grönsaker, men vattnet renas naturligt när det suggs upp i de höga dadelpalmerna.

Jag undrar om det inte är tråkigt för unga människor att tillbringa så lång tid i öknen. Lhakpa säger att han bara varit i Eilat en gång under de nio månader han varit i Yotvata. Men det finns swimmingpool och nattklubb i kibbutzen, så det finns fritidssysselsättningar. De har också varit på en resa till Jerusalem.

Egentligen får projektet inte betala någon lön för det arbete tibetanerna utför, eftersom det är ett hjälpprojekt. Men de betalar lön i form av ett stipendium. Fyra dagar i veckan arbetar de i jordbruket och en dag studerar de.

PROJEKTET ÄR EN DEL av organisationen Agriculture Without Borders och man samarbetar också med Israeli Friends of the Tibetan People. Det finns ett stort intresse för buddhismen i Israel, men tyvärr är det svårt att få ihop pengar till hjälpprojekt, dels för att många israeler är mest intresserade av buddhismen, men också på grund av Kina. Det är det gamla vanliga problemet som alla Tibet-organisationer runt om i världen måste kämpa emot – handeln med Kina och de kinesiska protesterna. Det gör det svårt att få hjälp av den israeliska staten. Meira Aboulafia, ordförande för Israeli Friends of the Tibetan People, som vi träffar i Jerusalem suckar:

– Vi måste få ihop 500.000 shekel (ca 900.000 kronor) för att kunna bekosta nästa grupp av tibetaner som ska komma. Kan ni i Sverige hjälpa oss?

Det är inte bara tibetaner som utbildar sig i Negev-öknen. I en kibbutz i närheten i Sapir finns en skola som utbildar ungdomar från en mängd länder: Burma, Thailand, Laos och Nepal. Under många år hade kibbutz Yotvata ett utbyte med Jordanien. Jordanska ungdomar kom till Israel och utbildade sig och israeliska ungdomar gick i skola i Jordanien. Nancy visar oss gränsen till Jordanien som ligger i närheten av kibbutzen:

– Jag tror inte så mycket på stora tjugiga fredsprojekt med pukor och fanfarer. Det är de små lokala projekten som bygger freden i längden. Vid fredsavtalet 1994 mellan Jordanien och Israel var Jimmy Carter, kung Hussein av Jordanien och Yitzhak Rabin här i närheten och skakade hand. Tyvärr måste vi sluta med projektet för Jordanien drog sig ur. Det är storpolitiken som styr. Vi skulle gärna ha fortsatt.

Det är inte bara kunskaper i jordbruk som är viktigt. Tibetänerna får möjlighet att se andra delar av världen. De får lära sig om Israel och israelerna får lära sig om Tibet.

– Jag hade ingen aning om vad som har hänt i Tibet innan tibetanerna kom hit. De har berättat om Kinas ockupation av deras land och hur de tvingades fly.

På det sättet arbetar man för fred och kunskapsutbyte mitt i öknen. *

Om du vill hjälpa till med Tibet-projektet i Negev-öknen, skicka gärna ett bidrag - litet eller stort - till Svenska Tibetkommittén, postgiro 63 61 83-6 eller bankgiro: 364-7062. Skriv "Tibet-projektet i Negev".